

**THE EFFECT OF A SUPPORTIVE-EDUCATIVE NURSING
PROGRAM ON KNOWLEDGE, PERCEIVED SELF-EFFICACY,
AND STRAIN FROM WORRY OF CAREGIVING AMONG
CAREGIVERS OF PATIENTS WITH STROKE**

BUSSARIN RATTANASIT

**A THESIS SUBMITTED IN PARTIAL FULFILLMENT
OF THE REQUIREMENTS FOR
THE DEGREE OF MASTER OF SCIENCE (PUBLIC HEALTH)
MAJORING IN PUBLIC HEALTH NURSING
FACULTY OF GRADUATE STUDIES
MAHIDOL UNIVERSITY
2004**

**ISBN 974-04-4455-5
COPYRIGHT OF MAHIDOL UNIVERSITY**

ผลของโปรแกรมการสนับสนุนและให้ความรู้แก่ญาติผู้ดูแลต่อความรู้ การรับรู้ความสามารถ และความเครียดจากความวิตกกังวลในการดูแลผู้ป่วยโรคหลอดเลือดสมอง (THE EFFECT OF A SUPPORTIVE-EDUCATIVE NURSING PROGRAM ON KNOWLEDGE, PERCEIVED SELF-EFFICACY, AND STRAIN FROM WORRY OF CAREGIVING AMONG CAREGIVERS OF PATIENTS WITH STROKE)

บุศรินทร์ รัตนาลิทธิ 4437129 PHPH / M

วท.ม. (สาธารณสุขศาสตร์) สาขาวิชาเอกการพยาบาลสาธารณสุข

คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์: สุนิย์ ละกำป็น, กศ.ค., ประครอง อินทรสมบัติ, ก.ม.,
ขวัญใจ อำนาจสัศย์ชื้อ, Ph.D.

บทคัดย่อ

ผู้ป่วยโรคหลอดเลือดสมองมีข้อจำกัดในการดูแลตนเอง ญาติผู้ดูแลซึ่งเป็นผู้ที่ต้องทำหน้าที่ทดแทน จึงจำเป็นต้องมีความรู้ความสามารถที่จะกระทำพฤติกรรมดูแลสุขภาพแทนผู้ป่วยได้เมื่อผู้ป่วยกลับไปอยู่บ้าน

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยกึ่งทดลองเพื่อศึกษาผลของการสนับสนุนและให้ความรู้แก่ญาติผู้ดูแล โดยประยุกต์ทฤษฎีการดูแลตนเองของโอเรียม (Orem) และทฤษฎีความสามารถแห่งตนของแบนดูรา (Bandura) ต่อความรู้ การรับรู้ความสามารถ และความเครียดจากความวิตกกังวลในการดูแลผู้ป่วยโรคหลอดเลือดสมอง กลุ่มตัวอย่างเป็นญาติผู้ดูแลผู้ป่วยโรคหลอดเลือดสมองที่ป่วยครั้งแรกและเข้ารับการรักษาที่สถาบันประสาทวิทยา กรุงเทพฯ ระหว่างเดือนเมษายน-กรกฎาคม 2546 เลือกกลุ่มตัวอย่างตามคุณสมบัติที่กำหนด 50 ราย แบ่งเป็นกลุ่มทดลอง และกลุ่มเปรียบเทียบกลุ่มละ 25 ราย กลุ่มทดลองได้รับการสนับสนุนและให้ความรู้จำนวน 4 ครั้ง ภายในเวลา 8 วัน ด้วยการผ่อนคลายความเครียดด้วยการฝึกหายใจก่อนให้ความรู้ สนับสนุนญาติผู้ดูแลในการปรับบทบาทการเป็นผู้ดูแล การให้ความรู้เกี่ยวกับการดูแลผู้ป่วยด้านการฟื้นฟูสภาพและป้องกันภาวะแทรกซ้อน, โภชนาการและการให้ยา โดยการประยุกต์วิธีการเพิ่มการรับรู้ความสามารถตนเองและเก็บรวบรวมข้อมูลก่อน-หลังการทดลองด้วยแบบบันทึกข้อมูลส่วนบุคคล, แบบสอบถามความรู้ในการดูแล, การรับรู้ความสามารถ และแบบวัดความเครียดจากความวิตกกังวล วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน t-test และ Paired samples t-test

ผลการวิจัยพบว่า ญาติผู้ดูแลกลุ่มทดลองมีความรู้ในการดูแลผู้ป่วยและการรับรู้ความสามารถตนเองสูงกว่าก่อนการทดลองและสูงกว่ากลุ่มเปรียบเทียบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($t = 5.64, 5.07, p\text{-value} < 0.001$) และพบว่าความเครียดของญาติผู้ดูแลกลุ่มทดลองลดลงต่ำกว่าก่อนการทดลอง ($t = 9.11, p\text{-value} < 0.001$) และลดลงต่ำกว่ากลุ่มเปรียบเทียบ ($t = 2.62, p\text{-value} = 0.011$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ผลการวิจัยเสนอแนะว่าโปรแกรมนี้สามารถนำมาใช้ในการเตรียมความพร้อมของญาติผู้ดูแลผู้ป่วยโรคหลอดเลือดสมองให้มีความรู้ ความสามารถ พร้อมทั้งจะดูแลผู้ป่วยที่บ้าน ได้อย่างต่อเนื่อง

THE EFFECT OF A SUPPORTIVE-EDUCATIVE NURSING PROGRAM ON KNOWLEDGE, PERCEIVED SELF-EFFICACY, AND STRAIN FROM WORRY OF CAREGIVING AMONG CAREGIVERS OF PATIENTS WITH STROKE

BUSSARIN RATTANASIT 4437129 PPH / M

M.Sc. (PUBLIC HEALTH) MAJORING IN PUBLIC HEALTH NURSING

THESIS ADVISORS: SUNEE LAGAMPAN, Ed.D, PRAKONG INTARASOMBAT, M.Ed., KWANJAI AMNATSATSUE, Ph.D.

ABSTRACT

Patients with stroke have self-care deficits and self-care demands. Thus, the family has to take responsibility as a dependent care agency of the patients with stroke when they return home, which requires knowledge of caregiving and self-efficacy.

This quasi-experimental research aimed to examine the effect of a supportive-educative nursing program on the knowledge, perceived self-efficacy, and strain from worry of caregiving among caregivers of patients with stroke. Orem's self-care theory, Bandura's self-efficacy concept, and relaxation concepts were used as the conceptual basis for the intervention. Purposive sampling was used to recruit a sample of 50 family caregivers: 25 in the comparison group and 25 in the experimental group, who were giving care to patients after a first episode of stroke. All stroke victims were admitted to the Prasat Neurological Institute during April to July 2003. The experimental group received a supportive-educative nursing program four times within eight days, including role adaptation of caregivers and knowledge of caregiving. Data were collected before and after the intervention using the Demographic Characteristics Questionnaire, Knowledge Test, Perceived Self-efficacy Scale and the Strain from Worry Questionnaire. Statistical analysis was performed using descriptive statistics, Student's t-test and Pair-sample t-test.

Results revealed that after the intervention, the mean scores for knowledge and perceived self-efficacy in the experimental group were significantly higher than those in the comparison group, and higher than those before the intervention ($t = 5.64, 5.07$, $p\text{-value} < 0.001$ respectively). While the mean score of strain from worry was significantly lower than that of the comparison group, and that before the intervention ($t = 2.62, 9.11$, $p\text{-value} = 0.011$ and $< .001$, respectively).

The research findings indicate this supportive-educative nursing program should be used to improve discharge plans and to prepare family caregivers for continual home care for patients with stroke.

KEY WORDS : SUPPORTIVE EDUCATIVE NURSING PROGRAM / PERCEIVED SELF-EFFICACY / STRAIN FROM WORRY/ STROKE / FAMILY CAREGIVERS